

7/42222 GK-112
7/43110 GK-123

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 22/11/2022 10:13
Sayı: E-120.07-1116536
E-120.07-1116536

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

GÜNLÜDÜR
21/11/2022

Sayı :E-75833232-610-3302443
Konu :42222-43110 Nolu Önergeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : a) 09.03.2021 tarihli ve 43452547-120.07-E.790346 sayılı yazınız.
b) 24.03.2021 tarihli ve 43452547-120.07-E.798095 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜNER tarafından tevcih edilen 7/42222 ve 7/43110 esas numaralı yazılı soru önergelerinin cevabı EK' te gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mustafa VARANK
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:F4BBC881-AECB-46B6-B5D6-CF87F085079D

Belge Doğrulama Adresi:<https://www.turkiye.gov.tr/stb-ebys>

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :16377

Bilgi için: Gülay BÜLBÜL V.H.K.İ

Faks:2196738

e-posta:gulay.bulbul@sanayi.gov.tr

Ken:sanaviveteknolojihakanlioi strateji@hs01 ken.tr

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN

7/42222 VE 7/43110 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGELERİNE İLİŞKİN

CEVAPLAR

42222 Sayılı Soru Önergesi:

Soru 1- Türksat Genel Müdürlüğü'nde düzenlenen "Türkiye'nin Uzay ve Uydu Vizyonu" ile ilgili toplantıda Türkiye'nin uzaydaki hedefleri açıklanmıştı. Türkiye'nin TÜRKSAT 6-A hedefi için tarih verilirken, mikro uydu fırlatma çalışmaları ile ilgili detaylar paylaşılmış uydu fırlatma tesisi kurulacağı açıklanmıştı. Bu hususta son durum nedir?

Soru 2- 2005'te Milli Güvenlik Kurulu'nda kabul edilen Ulusal Uzay Araştırmaları Programına göre 2015'te uzayda bir Türk astronot olacaktı, neden gerçekleşmedi?

Soru 3- Uzay gemisi tasarım ve üretimi çalışmalarına başlandı mı? Bu program için 1.1 milyar TL bütçe kullanıldı mı?

Soru 4- Türkiye Uzay Ajansı tarafından hazırlanan Milli Uzay Projesi ile ilgili son durum nedir?

Soru 5- Ulusal Uzay Araştırmaları Programı'nın 70 sayfalık raporunda, 2008 yılından itibaren Türk astronot yetiştirme programına geçilmesi, aynı yıl ulusal yüksek irtifa uçağının geliştirilmesi, 2009'da ulusal fırlatma sistemine geçilmesi ve düşük maliyetli roketlerin geliştirilmesi hedefleniyordu. Bu çalışmalarda hangi aşamaya gelindi?

Soru 6- 2005-2015 yılına kadar geçecek on yıllık sürede neler yapılacağı da açıklanmıştı. 2012 yılında uzay üssü kurulacağı, hatta üs için Ankara, Mersin, Antalya ve İzmit'in en şanslı iller olduğu da açıklanmıştı. Bu anlamda ne yapıldı?

Soru 7- Ulusal Uzay Araştırmaları Programı için 2006 yılında bütçeden 55 milyon TL ayrılmıştı. Bu rakam 2007'de 70, 2009'da 120, 2010'dan 2014'e kadar ise 150 milyon TL'den aşağı olmayacağı açıklanmıştı. Bütçeden belirtilen tutarların ayrılması sağlanmış mıdır? Bütçeden projeye ne kadarlık ödenek çıktı?

Soru 8- 2008'de ulusal yüksek irtifa uçağının geliştirilmesi ile ilgili hangi aşamaya gelindi?

Soru 9- 2008 yılından itibaren Türk astronot yetiştirme programına geçilmesi gerçekleşti mi?

Soru 10- 2008'de ulusal yüksek irtifa uçağının geliştirilmesi, 2009'da ulusal fırlatma sistemine geçilmesi ve düşük maliyetli roketlerin geliştirilmesi sağlandı mı?

Soru 11- 2013'te kuyruklu yıldız taramaları, 2014'te kuyruklu yıldız keşfi ile ilgili hedeflere ulaşıldı mı?

Soru 12- 2014’de ulusal bir roketle ulusal bir araştırma uydusunun dünyaya en yakın gezegenlerden (Ay veya Mars) birisine gönderilmesi çalışması ne oldu?

Soru 13- 2015’ten itibaren uzaya Türk astronot gönderilmesi neden gerçekleşmedi? 2020’li yıllarda uzay gemisi tasarım ve üretimi çalışmalarına başlanması sağlandı mı?

Soru 14- Bu hedefler için bu güne değin ne kadar harcama yapılmıştır? Konu ile ilgili denetim ve değerlendirme yapılmış mıdır? Belirlenen hedefler hangi yıla ötelenmiştir? Belirlenen hedeflerin gerçekleşmemesinden dolayı bir inceleme başlatılmış mıdır?

43110 Sayılı Soru Önergesi:

Soru 1- 2005’te Milli Güvenlik Kurulu’nda kabul edilen Ulusal Uzay Araştırmaları Programı hangi aşamadadır? Programa göre 2015’te uzayda bir Türk astronot olacaktı, neden gerçekleşmedi? Uzay gemisi tasarım ve üretim çalışmalarına başlandı mı?

Soru 2- Bu program için 1.1 milyar TL bütçe kullanıldı mı?

Soru 3- Türksat Genel Müdürlüğü’nde düzenlenen “Türkiye’nin Uzay ve Uydu Vizyonu” konulu özel oturumda Türkiye’nin uzaydaki hedefi ile ilgili hangi noktaya erildi?

Soru 4- Türkiye’nin TÜRKSAT 6-A hedefi için tarih verilirken, mikro uydu fırlatma çalışmaları ile ilgili detayları paylaşılmıştı, uydu fırlatma tesisi kurulacağını açıklanmıştı, ne oldu? Türkiye Uzay Ajansı tarafından hazırlanan Milli Uzay Projesi hangi aşamadadır?

Soru 5- Ulusal Uzay Araştırmaları Programı’nın 70 sayfalık raporunda, 2008 yılından itibaren Türk astronot yetiştirme programına geçilmesi, aynı yıl ulusal yüksek irtifa uçağının geliştirilmesi, 2009’da ulusal fırlatma sistemine geçilmesi ve düşük maliyetli roketlerin geliştirilmesi hedefleniyordu. Neden gerçekleşmedi? Son durum nedir?

Soru 6- 2005-2015 yılına kadar geçecek on yıllık sürede neler yapılacağı da açıklanmıştı. 2012 yılında uzay üssü kurulacağı, hatta üs için Ankara, Mersin, Antalya ve İzmit’in en şanslı iller olduğu da açıklanmıştı. Ulusal Uzay Araştırmaları Programı için 2006 yılında bütçeden 55 milyon TL ayrıldı. Bu rakam 2007’de 70, 2009’da 120, 2010’dan 2014’e kadar ise 150 milyon TL’den aşağı olmayacaktı. Ne oldu? Bütçeden projeye ne kadarlık ödenek çıktı?

Soru 7- 2008’de ulusal yüksek irtifa uçağının geliştirilmesi,

2008 yılından itibaren Türk astronot yetiştirme programına geçilmesi,

2008’de ulusal yüksek irtifa uçağının geliştirilmesi,

2009’da ulusal fırlatma sistemine geçilmesi ve düşük maliyetli roketlerin geliştirilmesi,

2013’te kuyruklu yıldız taramaları,

2014'te kuyruklu yıldız keşfi,

2014'te ulusal bir roketle ulusal bir araştırma uydusunun dünyaya en yakın gezegenlerden (ay veya mars) birisine gönderilmesi, 2015'ten itibaren uzaya Türk astronot gönderilmesi,

2020'li yıllarda uzay gemisi tasarım ve üretim çalışmalarına start verilmesi;

Yukarıda bahse konu hedeflerden hiçbirinin gerçekleşmemesinin açıklaması nedir? Bu bağlamda, günümüze kadar ne kadar harcama yapılmıştır? Konu ile ilgili denetim ve değerlendirme yapılmış mıdır? Belirlenen hedefler hangi yıla ötelenmiştir? Belirlenen hedeflerin gerçekleşmemesi neticesinde sorumluluğu üstlenerek görevden ayrılan var mıdır?

CEVAPLAR:

“Milli Uzay Programı” kapsamında Türkiye’de; uydular, uydu fırlatma sistemleri ve destekleyici sistemler başta olmak üzere, uydu ve uzay teknolojileri alanının Bakanlığımız uhdesindeki kısımlarında önemli gelişmelere imza atılmış ve daha rekabetçi bir sektörün oluşturulması sağlanmıştır.

Bunlardan, uzay politikaları alanındaki önümüzdeki 10 yıllık vizyon, strateji, hedef ve projelerimizin belirlendiği Milli Uzay Programı; Bakanlığımızın öncülüğünde Türkiye Uzay Ajansı (TUA) tarafından hazırlanarak Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 09.02.2021 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Türkiye’nin uzay yolculuğundaki hedeflerinin anlatıldığı 10 maddelik stratejik hedeflerden oluşan program; Ay’a roket fırlatılması, Ay’a 2023 ve 2028 yıllarında iki aşamalı iniş gerçekleştirilmesi ve ilk Türk astronotunun bilim misyonuyla uzaya gönderilmesi gibi önemli hedefleri kapsamaktadır.

Milli Uzay Programının amaçları arasında Türkiye’de uzay teknolojileri alanındaki ihtiyaçlar ve yetenekler çerçevesinde öne çıkacak teknolojilerin ve gerekli altyapıların geliştirilmesi ve bu alandaki dışa bağımlılığımızın azaltılması yer almaktadır.

Uzayın dünyada politik ve ekonomik olarak öncelikli gündem haline gelmesiyle ülkemizdeki uzay çalışmaları hız kazanmıştır. Son yirmi yılda haberleşme ve yer gözlem uyduları ile önemli kabiliyetler kazanan Türkiye, yerli ve milli politikalar ile bu alanda bir ekosistem oluşturma hedefine yönelmiştir. Milli imkânlarla üretilen ve 2012 yılında uzaya fırlatılan istihbarat uydumuz GÖKTÜRK-2, bu çalışmaların ilk örneklerinden biridir. Böylece dünyada uydu üretme kabiliyetine sahip sayılı ülkeler arasına girilmiştir. Şimdiki hedefimiz ise; daha üstün özelliklere sahip GÖKTÜRK-3 uydusunun da, süratle mili envantere kazandırılmasıdır.

Uzay çalışmalarımız çerçevesinde, 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olarak Türkiye Uzay Ajansı kurulmuş ve daha sonrasında Milli Uzay Programı’ m oluşturmak amacıyla çalıştaylar düzenlenmiştir.

Ayrıca; TUA tarafından geliştirilen, ilk yerli ve milli yüksek çözünürlüklü yer gözlem uydusu İMECE'nin de entegrasyon işlemleri tamamlanmış olup testlerine devam edilmektedir. İMECE'nin 2022 yılında uzaya fırlatılması ve ardından yerli ve millî imkânlarla üretilen ilk haberleşme uydusu TÜRKSAT 6-A'nın da yine 2022'de uzaydaki yörüngesine yerleştirilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye; uydu teknolojilerinin yanı sıra, astronomik gözlem noktasında da önemli altyapılara sahip bulunmaktadır. Modern anlamdaki ilk gözlemevi TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi, Türkiye'nin en büyüğü olan 1,5 metre çapında bir teleskobu barındırmaktadır. Erzurum İlimizdeki Doğu Anadolu Gözlemevinin inşası tamamlandığında, 4 metre çapındaki en büyük optik ve ilk kızılötesi teleskobumuz da devreye alınmış olacaktır.

Son olarak; Milli Uzay Programı'nın süratle hayata geçmesi için kamu, üniversite ve özel sektörden paydaşlarca yürütülen çalışmaları somutlaştıracak 4 protokol ve sözleşme imza altına alınmıştır. Bunlardan ilki, uydu üretiminin tek çatı altında toplanmasının amaçlandığı; Türkiye Uzay Ajansı koordinasyonunda TUSAŞ, TÜRKSAT ve TUA arasındaki *"Milli Uydu Üretim Şirketi Kurulmasına İlişkin Protokol"* 'dür.

İkinci protokol; Türkiye Uzay Ajansı ile İstanbul Teknik Üniversitesi arasındaki *"Havacılık ve Uzay Teknolojileri Alanlarında Bilimsel ve Teknolojik İş Birliği Protokolü"* 'dür. Ayrıca; Türkiye Uzay Ajansı, Sabancı Üniversitesi ve TUA arasındaki *"Artırılmış X-Işını Zamanlama ve Polarimetri Uydusu Geniş Alan İzleme Uygulama Yazılımı Proje Sözleşmesi"* de imzalanmıştır. Dördüncü işbirliği protokolü ise; Türkiye Uzay Ajansı, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve ODTÜ Teknokent arasında kurulacak *"Uzay Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Ortak Ar-Ge ve Teknoloji Geliştirme Çalışmaları Yapılması ve İşbirliği Protokolü"* 'dür.

Ayrıca; Milli Uzay Programında yer alan "Ay'a Uzay Aracı Gönderilmesi", "Türk İnsanın Uzaya Gönderilmesi ve Bilim Misyonu" ve "Uzaya Erişim ve Uzay Limanı İşletilmesi" hedefleri çerçevesindeki proje çalışmaları da sürdürülmektedir. Program kapsamında; milli uzay aracımızda, milli ve özgün hibrit roket motoru kullanılarak tasarlanacak insansız bir roketin 2023'te yakın Dünya yörüngesinden Ay'a ulaşarak sert iniş gerçekleştirmesi ve ardından 2028 yılında yine bir insansız araçla Ay'a yumuşak iniş yapılmasıyla ülkemizin uzay çalışmaları alanında dünyanın önde gelen ulusları arasında yerini alması öngörülmektedir.